

DE PAEDAGOGISCHE WAARDE

van het eind-examen

Telkenmale moet zich jaarlijks omstreeks dezen tijd een groot aantal jonge menschen onderwerpen aan de „beproeving,” die eind-examen heet. En wanneer men oppervlakkig oordeelt, naar de nerveuze verschijnselen, die zich voordoen bij zeker drie-kwart der candidaten, zal men licht in de verleiding komen deze demonstratie van parate kennis te houden voor een kwelling zonder meer, die men liefst maar zoo spoedig mogelijk voorgoed zou zien afgeschaft.

Wie aldus oordeelen, oordeelen echter, gelijk boven gezegd, oppervlakkig. Zij zien slechts één zijde van de zaak en vergeten, dat het eind-examen als zoodanig een paedagogische waarde heeft, die men niet over het hoofd mag zien, ook al kan men met schrijver dezes van meening zijn, dat het *ideaal* bij het eind-examen zeker niet moet worden gezocht in de richting van de bovengenoemde „demonstratie van parate kennis,” maar veel eerder in een test, die betrekking heeft op de mate van inzicht, welke de candidaat verworven heeft in de stof, waarmede hij zich gedurende zijn schooljaren bezig gehouden heeft.

Doch het zou ons te ver voeren, hierop thans nader in te gaan. Liever willen wij ons voor het oogenblik bepalen tot de paedagogische waarde van het eind-examen, los van de vraag, of en in hoeverre het zich in concreto beweegt in de richting van het zoo juist met een enkel woord aangeduide *ideaal*. Immers: hoe noodig het ook is, dat ons gansche onderwijs op de middelbare scholen van structuur verandert, zoodat *inderdaad* het streven naar parate kennis op de tweede plaats komt te staan en dat naar inzicht op de eerste, de paedagogische waarde van het eind-examen op zichzelf is van een en ander niet onmiddellijk afhankelijk. Zij bestaat ook thans in voldoende mate om er enkele beschouwingen aan te wijden, voornamelijk ten behoeve van hen, die het eind-examen alleen maar in negatieve zin als „beproeving” zien en geen oog hebben voor zijn in paedagogisch opzicht ontegenzeggelijk positieve beteekenis.

Eén van de belangrijkste elementen, waaruit o.i. de paedagogische waarde van het eind-examen bestaat, is wel deze: het eind-examen plaatst de jonge menschen in een situatie, die

zij zelfstandig en alleen doorworstelen moeten. Zij moeten er „doorheen.” Van hoeveel belang dit is, wordt misschien pas duidelijk, wanneer men er zich rekenschap van geeft, hoezeer de geheele signatuur van onzen tijd erop is gericht, dat wij „om de moeilijkheden heen” gaan. En dit geldt ook en in het bijzonder helaas voor een zeer groot deel der moderne jeugd. Zij hebben onder den verderfelijken invloed en naar het voorbeeld der volwassenen al vroeg geleerd, vóór alles naar den kortsten weg te vragen. Hoe kom ik „er” het gemakkelijkst? is de vraag, die hen ook op school hoe langer hoe meer begint bezig te houden. En deze vraag beteekent in werkelijkheid onder hun omstandigheden uit den aard der zaak: hoe verkrijg ik met een minimum aan inspanning een behoorlijk, althans een dragelijk rapport, dat mij van huiselijke drama's en extra-werk verschoont? Het eind-examen nu, zoo lang het een „vrij” examen blijft, dat niet — of ten minste niet in principe! — gebonden is aan den stand van rapportcijfers, maar overwegend bepaald wordt door de prestaties der candidaten gedurende het examen, haalt een streep door de rekening van al deze kortzichtige rekenaars, die soms met een ware virtuositeit repetities weten te verzuimen, indien bij een vorige gelegenheid redelijk goede cijfers werden behaald, ten einde niet het risico te loopen, dat het reeds bereikte resultaat door een *éché* verloren gaat.

Het eind-examen roept al deze „gokkers” tot de orde. Zeker, ook op het eind-examen kan men „gelukkig” — of „ongelukkig”! — zijn; doch dit geluk, voorzoover het werkelijk een rol speelt — en dan feitelijk vrijwel uitsluitend bij het schriftelijk gedeelte, — is toch wel van een eenigszins andere makelij dan dat wat de rapport-cijfers door de jaren heen zoo veel mogelijk op „peil” doet blijven. Natuurlijk betreft het bovengenoemde geval gelukkig uitzonderingen, maar men kan niet ontkennen, dat onder het overgrootste deel der leerlingen de tendenz bestaat hun prestaties op school te „rationaliseeren,” d.w.z. met een minimum aan inspanning een (naar verhouding!) maximaal effect te bereiken. Tegen deze funeste neiging vormt het eind-examen nog altijd een bolwerk, waar-

van men de beteekenis niet moet onderschatten.

He „uitzicht” op het eind-examen doet menigeen (te laat of niet, dat doet er in paedagogisch opzicht niet zooveel toe!) beseffen, dat zijn berekeningen moeten falen; dat men „er” met rekenen alleen ten slotte toch niet komt.

Doch er is nog iets anders: ook het feit, dat de candidaat nu enkel op *zichzelf* vertrouwen moet, is van groote paedagogische beteekenis. Hij moet het nu „alleen” doen en op eigen verantwoordelijkheid. Met de kennis, die hij zich, hoe dan ook, verworven heeft, moet hij nu voor den dag komen en hij (er helpt geen lieve moederen aan!) wordt beoordeeld naar die kennis alleen. Al die „andere” eigenschappen, die hem bij zijn kornuiten misschien „getapt” hebben gemaakt, of waaraan hij zelf in een verborgen hoekje van zijn hart gelooft, verliezen nu hun glans en hun heerlijkheid. Voor het eerst van zijn leven wellicht maakt hij nu kennis met de ongeschminkte concreetheit van het staan in de werkelijkheid, die hard is en hoekig en die ons niet altijd toestaat te vluchten naar een beschermd domein.

Wij weten het wel, het is maar even, dat de candidaat deze „beproeving” ondergaat; misschien slechts die luttele seconden, waarin hij op een vraag van den examinerator „geen antwoord weet,” doch de les, die hij op deze wijze ontvangt, zal hem zijn leven lang heugen, ook al is hij zich daarvan later naar alle waarschijnlijkheid niet meer als zoodanig bewust.

Deze dingen mogen wij niet vergeten, wanneer wij met een zekere misprijzende intonatie over „dat eind-examen” spreken. De paedagogische waarde van deze instelling in een tijd, die ook de jeugd helaas vertrouwd heeft gemaakt met een leven, dat den weg van den geringsten weerstand — en daarmee den weg naar den ondergang der beschaving en van een menschaardig bestaan — ingeslagen is, kan men daarom niet gemakkelijk te hoog aanslaan. Zij vermag, mits zij objectief en met verantwoordelijkheidsbesef gehandhaafd wordt, er het hare toe bij te dragen, om een bolwerk op te werpen tegen de pogingen, die van alle kanten worden gedaan om ook het onderwijs te betrekken bij deze „rationalisatie,” waardoor dit nog verder

in zijn paedagogische werkzaamheid zou worden geknot; een omstandigheid, die dáárom zoo gevaarlijk is, omdat door de ontwrichting, welke het gezinsleven in breeden kring heeft ondergaan, toch reeds aan de school een deel van de paedagogische taak der ouders toegevallen is. Zoodat een verder doorgevoerde rationalisatie ook dit paedagogisch reservaat in gevaar zou brengen. Van wezenlijke „opvoeding” zou dan in het geheel geen sprake meer kunnen zijn en het kind zou bij zijn groei naar de volwassenheid alleen maar begeleid worden als het ware door een gebrekkige en eenzijdige ontwikkeling van zijn verstandelijke vermogens.

Laat ons daarom, zoolang wij het nog dienen te stellen met een onderwijzer, dat op de negentiende-eeuwsche basis van het positivisme berust, het eind-examen om zijn paedagogische waarde in eere houden, al zal men ook moeten toegeven, dat het als graadmeter van werkelijke bekwaamheid bezwaarlijk een feilloos functioneerend „instrument” kan worden genoemd. Trouwens: welk examen, dat blijkens de examenstof afgestemd is op „parate kennis,” is dat wel?

Wij zullen echter goed doen voorloopig deze gebrekkigheid op den koop toe te nemen en ons er reenschap van te geven, dat het eind-examen onder de huidige omstandigheden uit paedagogische overwegingen, gelijk wij die hierboven geschetst hebben, niet kan worden gemist.

In dit verband is het misschien goed nog eens te herinneren aan de ave-rechtsche uitwerking, die de vereenvoudigde spelling heeft gehad op de orthographie van het Nederlandsch. De voorstanders zagen na het uit den weg ruimen van deze „zinlooze moeilijkheden” een schare van leerlingen voor zich, wien niets beletten zou een zoo goed als foutloos Nederlandsch te schrijven. Het resultaat is echter — iedere docent kan u dit bevestigen, — dat men thans nog slordiger en zorgelooser is gaan schrijven dan vroeger.

Zoo zou ongetwijfeld ook de afschaffing van het eind-examen en zijn vervanging door een „school-examen” of iets van dien aard, zoolang de structuur van het middelbaar onderwijs niet principieel gewijzigd wordt, den toestand alleen maar verslechteren kunnen. Hier geldt in bijzonderen zin het spreekwoord, dat men geen oude schoenen weg moet gooien, eer men nieuwe heeft.

Mr R. Houwink

* Jodium (JOD)

Bij de aanwending van Jodium treden vaak storingen in het lichaam op. Of-schoon men lang geleden zelfs meende, dat door dit middel een teringachtige toestand kon ontstaan, staat dit in geenendeele vast en behoeft de patiënt, die zich onder behandeling heeft gesteld van een ervaren arts zich daarover geen zorg te maken. Ook waterzucht en vermagering worden nog wel eens genoemd als een gevolg van het toepassen van Jodium. Een zieke, die op voorschrift van zijn huisarts de genezing met dit prachtige middel moet bewerkstelligen, kan evenwel in vol vertrouwen het gegeven medische advies opvolgen zonder dat hij deze bovenomschreven en feitelijk verouderde opvattingen behoeft te aanvaarden.

Hoe werkt dan eigenlijk dit middel en wanneer wordt het door den arts voorgeschreven?

Over het algemeen zijn de verschijnselen als volgt: beven, zwakte, duizelingen, rillingen en vermagering. De klieren worden kleiner, terwijl vooral de borsten der vrouw kleiner worden. Maar voorts doen zich nog meer afwijkingen voor: kloppende hoofdpijn, een zwaar gevoel in het hoofd, bindvliescatarrh der oogen, neus- en borstcatarrh, waarbij de laatste met hoesten gepaard gaat, heeschheid, beklemming en opgeven van bloed. Opvallend is ook de geprikkelde hartwerking, verder koorts, maagpijn, en de zwakte der ingewanden. Ook op de geslachtsdeelen en -klieren oefent het Jodium een sterke werking uit.

Al deze verschijnselen *gelijken* enerzijds op de scrofulose, waarbij de voeding terugloopt en tengevolge van kleine oorzaken de huid tot ontstekingen neigt; hetzelfde geldt van klieren en slijmvliesen. Anderzijds kunnen de Jodiumverschijnselen op die der syphilis *gelijken*: zweren in mond, neus, verhemelte.

Voor al in zijn chemische verbindingen is het Jodium juist door deze veelomvattende actieve werking een machtig geneesmiddel in vele gevallen.

Calcarea Jodata bestrijdt de gevolgen van scrofulose en syphilis. Daarbij wordt ook *Joodkali*, d. i. *Kalium Jodatum* aangewend. Naast deze beide staat *Merc. bijodatus* en *Argentum Jodatum* den geneesheer terzijde in zijn strijd tegen de scrofulose. Genoemde middelen zijn niet aan te bevelen in de huisapotheken der vrienden der Homoeopathie, evenmin als het Jodium zelf. Bij vormen van bronchitis, bij croup en longontsteking, zal het jodium onmiskenbare diensten kunnen bewijzen. De prikkeling van het hart, de snelle, volle pols, de versnelling van het ademingsrhythme, de beklemming op de borst en de angst, geven den arts aanwijzingen zoowel voor de aanwending van het Jodium als van de *Spongia*. Dr R. A. B. O.



Rustig aan 't dagelijksch werk